

สำรวจงานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อ การเมือง สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016 Survey the Studies about Role of the Lao People's Revolutionary Party in Lao PDR Politics During 1992 - 2016

ณัฐพล อิงทม^{2*} (Nattapol Ingthom)^{2*}

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการสำรวจ และทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมืองของ สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2016 เพื่อค้นหาประเด็นที่มีการศึกษาก่อนหน้านี้ โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหาของงานศึกษาเหล่านั้น อันจะเป็นพื้นฐานให้แก่การศึกษาเรื่องบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมืองของ สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016

จากการศึกษาพบว่า งานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคฯ ระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2016 แบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่ 1. งานศึกษาช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 งานศึกษาในช่วงนี้มักให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างอำนาจทางการเมืองภายในพรรคฯ การปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้กรอบนโยบายจินตนาการใหม่ และการปรับแนวคิดการสร้างชาติที่สัมพันธ์การฟื้นฟูวัฒนธรรม และ 2. งานศึกษาระหว่าง ค.ศ.2006-2016 งานศึกษาในช่วงนี้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนถ่ายอำนาจสู่กลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ภายในพรรคฯ การรับอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจจากจีน และการสร้างแหล่งความทรงจำที่สืบเนื่องจากแนวคิดการสร้างชาติในช่วง ค.ศ.1992-2006

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016” โดยมี รศ.ดร.นภดล ขาติประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
² นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ 10200, อีเมล: nat.ingthom@gmail.com

¹ This article submitted in partial of the thesis entitled “The Role of The Lao People's Revolutionary Party in Lao PDR's Politics during 1992-2016.” Assoc. Prof. Dr. Noppadol Chartprasert is advisor.

² Graduate Student, Master of Arts in History, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand, E-mail: nat.ingthom@gmail.com

* Corresponding author : E-mail address : nat.ingthom@gmail.com

Received: April 28, 2020; Revised: June 10, 2020; Accepted: June 18, 2020

คำสำคัญ : พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว), บทบาทที่มีต่อการเมือง, ประวัติศาสตร์นิพนธ์ลาว, การรักษาอำนาจทางการเมือง

Abstract

This article aims to survey and review the studies about the role of the Lao People's Revolutionary Party (LPRP) in Lao PDR politics from 1992 to 2016 to evaluate published conclusions. Content in the literature was analyzed to create the basis of a new study of the role of the Lao People's Revolutionary Party in Lao PDR politics from 1992 to 2016.

Results were that the literature on the role of the LPRP from 1992 to 2016 could be classified into two groups: from 1992 to 2006 containing assumptions about the political power structure within the party, economic transformation under the framework of the Chintanakan Mai (New Thinking) policy, and the changing of party's nation-building ideal that related with the revival of culture. The second group would be writings from 2006 to 2016. During this time, the literature represents the transferring of power to a new generation leaders in the party, the expanding political and economic influences from China, and the creating of commemoration places where continued with the nation-building ideal in 1992-2006 period.

Keywords : Lao People's Revolutionary Party, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR), Role in politics, Lao Historiography, Political Power Maintaining

บทนำ

พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Lao People's Revolutionary Party; LPRP) เป็นพรรคการเมืองคอมมิวนิสต์และชาตินิยม จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ.1955 (คณะโคส่นวอบสมสูงนangkang, 2015 : 18) โดยสมาชิกชาวลาในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (Indochinese Communist Party; ICP) นำโดยไกสอน พมวิหาน (Kaysone Phomvihane) โดยพรรคฯ มีบทบาทอยู่เบื้องหลังองค์การแนวร่วมกู้ชาติลาวที่ใช้ชื่อว่า “แนวลาารักชาติ” (Lao Patriotic Front ; LPF) หรือ “ขบวนการปะเทดลาว” (Pathet Lao Movement) (Evans, G. 2012 : 114 - 117) โดยมีสหภาพโซเวียต จีน และเวียดนามเหนือให้ความช่วยเหลือขบวนการดังกล่าวในการต่อสู้กับรัฐบาลราชอาณาจักรลาวที่ได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ไทย เวียดนามใต้ และพันธมิตรของสหรัฐฯ จนในที่สุดได้รับชัยชนะและประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic; สปป.ลาว; Lao PDR) ขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1975 เป็นต้นมา (ดาร์วาร์ตัน เมตตาริกานนท์, 2548 : 133)

แม้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจะได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดแล้ว แต่ภารกิจที่สำคัญกว่านั้นคือการรักษาอำนาจการปกครองพรรคเดียวของตนไว้ให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างมั่นคง ซึ่งพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ผ่านฝ่าอุปสรรคนานัปการที่พยายามล้มคลอนระบอบการปกครองดังกล่าว อาทิเช่น ความผิดพลาดของนโยบายการปกครองและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่นำมาสู่การอพยพครั้งใหญ่ของประชาชนลาวในช่วงระหว่าง ค.ศ.1976-1985 อันแสดงถึงการที่พรรคฯ ต้องสูญเสียความชอบธรรมในการปกครองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Stuart-Fox, M. 1997 : 185 - 190) รวมไปถึงการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล สปป.ลาวของขบวนการลาวฝ่ายขวาด้วย (อนุรัตน์ ฝันถึงภูมิ, 2548 : 90-91)

ใน ค.ศ.1985 สหภาพโซเวียตภายใต้การนำของมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ประกาศใช้นโยบายกลาสต์นอสต์-เปเรสตรอยกา (Glasnost-Perestroika) และสนับสนุนให้ประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์สายสหภาพโซเวียตดำเนินการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจ (Stuart-Fox, M. : 196) นี่จึงเป็นโอกาสสำคัญให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวประกาศใช้ “นโยบายจินตนาการใหม่และเปลี่ยนแปลงใหม่

อย่างรอบด้านและมีหลักการ” หรือเรียกโดยย่อว่า “นโยบายจินตนาการใหม่” (Chintanakan Mai; New Thinking Policy) เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1986 (คณะโคส่นาอบบมสุนกาทัก, 2011)

การประกาศใช้นโยบายดังกล่าวนำมาสู่การปฏิรูปกฎหมายให้เอื้อต่อการสร้างระบบเศรษฐกิจทุนนิยมควบคู่ไปกับการผูกขาดอำนาจของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548 : 187, 194-195) ระบบเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ได้รับการฟื้นฟูอย่างค่อยเป็นค่อยไป อัตราผู้อพยพชาวลาวจึงลดลงเรื่อย ๆ และมีการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่าง สปป.ลาวกับบรรดาประเทศที่เคยมีความขัดแย้งกันในช่วงทศวรรษ 1980 การปฏิรูปดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรคฯ รอดพ้นจากการสูญเสียอำนาจดังบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ยุโรปตะวันออกในช่วง ค.ศ.1989-1991

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเครื่องมือสำคัญที่ทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองในช่วงทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วย การปฏิรูปเศรษฐกิจโดยนโยบายจินตนาการใหม่ และการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคฯ แต่กลับมีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับบทบาทของพรรคฯ และโครงสร้างทางการเมืองในพรรคฯ น้อยมาก ทั้งที่บทบาทและโครงสร้างทางการเมืองของพรรคฯ ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาอำนาจทางการเมืองของพรรคฯ เอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนบทความจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมืองของ สปป.ลาวในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ.1992-2016 แต่ก่อนที่จะทำการศึกษาได้ เราจำเป็นต้องสำรวจงานศึกษาที่มีอยู่เพื่อหาประเด็นที่มีการศึกษาไปแล้วก่อนหน้านี้ และหาช่องทางที่นำไปสู่ประเด็นการศึกษาใหม่เกี่ยวกับบทบาทของพรรคฯ ข้างต้น

วิธีการศึกษาและขอบเขตการศึกษา

บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในศึกษาเอกสารประเภทงานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมืองลาวร่วมสมัยในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบัน อาทิเช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความ เป็นต้น ทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการสำรวจหาประเด็นที่สามารถจะศึกษาต่อไปได้ โดยผู้เขียนบทความได้กำหนดช่วงเวลาที่จะศึกษาอยู่ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2016 ซึ่งเป็นช่วงที่เครือข่ายอำนาจในพรรคฯ ของพลเอกคำไต สิ้นพินดอนได้ก่อกำเนิดขึ้นและดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

บทความนี้แบ่งช่วงเวลาในการศึกษาออกเป็นสองช่วง ได้แก่ 1. ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 อันเป็นช่วงที่พลเอกคำไต สิ้นพินดอนขึ้นเป็นผู้นำสูงสุดของพรรคฯ และ 2. ช่วงระหว่าง ค.ศ. 2006-2016 ซึ่งเป็นช่วงที่พลเอกคำไตส่งมอบตำแหน่งผู้นำสูงสุดของพรรคฯ ให้แก่พลโทจุมมะลี ไซยะสอน และเป็นช่วงที่เครือข่ายผู้นำพรรคฯ ที่มีความใกล้ชิดกับพลเอกคำไตได้ก้าวสู่ตำแหน่งสำคัญทางการเมือง สปป.ลาว อย่างมีนัยสำคัญ

งานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมืองของ สปป.ลาว ก่อน ค.ศ.1992

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงงานศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของพรรคคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในภาพรวมก่อน งานศึกษากลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสถานการณ์การเมืองภายนอก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ในโลกและโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในภูมิภาคนี้ตลอดจนถึงประเทศลาว ซึ่งจะนำมาสู่การกำเนิดและพัฒนาการของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวระหว่าง ค.ศ.1930-1992 ด้วย

บทความเรื่อง *Communism in South East Asia* โดยแอนนา เบโลกูโรวา (Anna Belogurova) (2014) เป็นงานศึกษาที่กล่าวถึงการแผ่ขยายและการเสื่อมถอยของพรรคคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างสังเขปในช่วงระหว่างทศวรรษ 1920-1990 ซึ่งครอบคลุมสงครามโลกครั้งที่สอง (World War II) สงครามเย็น (Cold War) จนถึงยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization)

เบโลกูโรวาเสนอว่า พรรคคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจุดกำเนิดที่เกี่ยวข้องกันผ่านสายการจัดตั้งขององค์การคอมมิวนิสต์สากล หรือไคมินเทิร์น (Communism International; Comintern) และพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Chinese Communist Party; CCP) โดยมีเครือข่ายชาวจีนและชาวเวียดนามโพ้นทะเลเป็นกำลังหลัก บรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้มีอุดมการณ์ที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดคอมมิวนิสต์และการต่อต้านเจ้าอาณานิคมที่ต่อมาพัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดชาตินิยม เบโลกูโรวากล่าวถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองแนวคิดว่า “...ลัทธิคอมมิวนิสต์นำเสนอตนเองว่าเป็นวิถีทางที่แน่นอนในการทำลายลัทธิอาณานิคม และการรับรู้สิทธิของประชาชนในการกำหนดอนาคตของตน...” (Belogurova, A. 2014 : 238)

นักคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้จึงร่วมกับนักชาตินิยมจัดตั้งแนวร่วมสหภาพ (United Front) ที่เคลื่อนไหวร่วมกับสหภาพแรงงานก่อการปฏิวัติโดยการนัดหยุดงานประท้วง จนกระทั่ง ค.ศ. 1946 เป็นต้นมา สภาวะสงครามเย็นนำมาสู่การที่สหภาพโซเวียตเปลี่ยนนโยบายการปฏิวัติจากการนัดหยุดงานของกรรมกรเป็นการจัดตั้งขบวนการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธจากกลุ่มชนชั้นล่าง

เบโลกูโรมีข้อสังเกตหนึ่งที่น่าสนใจว่าการเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์นั้นอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งลำดับชั้นทางเชื้อชาติ อันเห็นได้จากทัศนะของชาวเวียดนามที่มองตนเองเหนือกว่าชาวลาวและกัมพูชา ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดการเมืองแบบรัฐบรรณาการในอดีต (Belogurova, A. 2014 : 239)

อีกงานศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจและมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทความก่อนหน้านี้คือบทความเรื่อง *The Failure of Stalinist Ideology and the Communist Parties of Southeast Asia (1998)* โดยไจลส์ อิงภากรณ์ (Ji Giles Ungpakorn) ที่กล่าวถึงความล้มเหลวของอุดมการณ์สตาลินนิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยยกกรณีของอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ไทย และเวียดนามเป็นตัวอย่างในการศึกษา

ไจลส์อธิบายว่าอุดมการณ์สตาลินนิสต์ (Stalinist Ideology) อาศัยแนวคิดชาตินิยมเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของประชาชนและลดความขัดแย้งระหว่างชนชั้น ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดมาร์กซิสต์คลาสสิก (Classical Marxist) อย่างสิ้นเชิง (Ungpakorn, J. G. : 87-88) ไจลส์เสนอว่าหัวใจหลักของอุดมการณ์

สตาลินนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอยู่สามประการ ได้แก่ 1. การส่งเสริมอุดมการณ์ชาตินิยมอย่างหนักและการละทิ้งแนวความคิดต่อสู้ทางชนชั้น 2. ยุทธศาสตร์แนวร่วมประชาชนในการสร้างพันธมิตรข้ามชนชั้น 3. ยุทธศาสตร์การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธโดยชาวชนบท (Ungpakorn, J. G. : 89, 91, 93)

อย่างไรก็ตาม ใจสลับมองว่าอุดมการณ์ดังกล่าวนำมาสู่การพังทลายของบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค อันเนื่องจากว่าอุดมการณ์สตาลินนิสต์ได้ทำลายบทบาทของชนชั้นกรรมากร และทำให้ผู้เข้าร่วมขบวนการคอมมิวนิสต์ขาดความเข้าใจเรื่องการต่อสู้ทางชนชั้นอย่างี่ควรจะเป็น อย่างไรก็ดี อุดมการณ์นี้ยังคงมีอิทธิพลกับอดีตนักคอมมิวนิสต์ที่สะท้อนถึงแนวความคิดชาตินิยมและแนวคิดต่อต้านทุนนิยมของพวกเขา (Ungpakorn, J. G. : 94-95)

บทความของเบโลกูโรว่าและใจสลับแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของขบวนการคอมมิวนิสต์กับแนวความคิดชาตินิยม ในทัศนะของผู้เขียนบทความเห็นว่าข้อเสนอของทั้งสองบทความสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในการเคลื่อนไหวของขบวนการคอมมิวนิสต์ลาวช่วง ค.ศ.1945-1975 ทั้งในประเด็นการจัดตั้งขบวนการแนวร่วมกู้ชาติติตอาวู การให้ความสำคัญแก่แนวความคิดชาตินิยมมากกว่าแนวความคิดต่อสู้ทางชนชั้น และการที่ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามมีอิทธิพลเหนือขบวนการคอมมิวนิสต์ลาว อย่างไรก็ดี ผู้เขียนบทความเห็นว่าเรามีอาจกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์แนวร่วมประชาชนจะล้มเหลวไปเสียทั้งหมด เพราะอย่างน้อยยุทธศาสตร์นี้ได้นำมาสู่การสถาปนารัฐคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ลาว และกัมพูชาสำเร็จ

ส่วนงานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในช่วงก่อน ค.ศ. 1992 มักกล่าวถึงการกำเนิดและพัฒนาการของพรรคฯ ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเมื่อ ค.ศ.1930 จนถึงการออกญกรรมของไกสอน พมวิหานใน ค.ศ.1992

ในบทความเรื่อง *The History and Evolution of the Lao People's Revolutionary Party (2017)* โดยมาร์ติน เรธิ (Martin Rathie) เป็นบทความที่แสดงถึงการกำเนิด วิธีการจัดตั้ง และแนวทางการเคลื่อนไหวของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในระหว่างทศวรรษ 1930 - 2010 โดยสังเขป

เรื้อธธิบายว่า ในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สอง พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนสามารถขยายแนวร่วมชาวลาวที่ต่อต้านฝรั่งเศสได้มากขึ้นโดยผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์แบบพรรคพวกและเครือญาติของชาวลาวและชาวเวียดนามโพ้นทะเล ดังนั้น ในขบวนการปะเทดลาวจึงประกอบด้วยกลุ่มผู้นำที่มีภูมิหลังจากชนชั้นปกครองเดิม (เจ้าสุพานวง เจ้าสุก วงสัก พูมี วงวิจิต) สมาชิกขบวนการเวียดนามห์ (ไกสอน พมวิหาน หนูฮัก พูมสะหวัน) รวมไปถึงผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ (ไผ่ดำ ลอเบสียาว สีทน กมมะดำ คำสุก ไชยะแสง) (Rathie, M. : 24-27)

ข้อเสนอของเรื้อธจึงทำให้เห็นถึงความสำคัญของเครือข่ายทางสังคมแบบพรรคพวกดังกล่าว อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ขบวนการปฏิวัติลาวกำเนิดขึ้นและเป็นพื้นฐานให้แก่โครงสร้างอำนาจทางการเมืองภายในพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในภายหลัง นอกจากนี้แล้ว การที่บรรดาผู้นำในขบวนการคอมมิวนิสต์ลาวประกอบด้วยบุคคลที่มีภูมิหลังหลากหลายและมีบารมีในกลุ่มคนต่าง ๆ ยิ่งทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ลาวสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนและการปฏิวัติลาวได้ง่ายยิ่งขึ้น

ในงานเขียนของมาร์ติน สจิวต์-ฟอกซ์ (Martin Stuart-Fox) เรื่อง *Buddhist Kingdom, Marxist State: The Making of Modern Laos (2002)* เป็นการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ลาวสมัยใหม่นับแต่ยุคอาณานิคมฝรั่งเศสจนถึงยุครัฐสังคมนิยม ซึ่งงานนี้เน้นหนักในช่วงยี่สิบปีแรกของ สปป.ลาว (ค.ศ. 1975 - 1995) โดยมีประเด็นหลักเกี่ยวกับการนำของขบวนการปฏิวัติลาว ยุทธศาสตร์ในการสร้างความชอบธรรมของระบอบคอมมิวนิสต์ และวิธีการลดบทบาทพุทธศาสนาจักรให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐสังคมนิยม นอกจากนี้งานนี้ยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่าง สปป.ลาว กับเวียดนาม ความล้มเหลวและความสำเร็จของ สปป.ลาว ในช่วงสิบปีแรก และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ภายในผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวแต่ละระดับ

สจิวต์-ฟอกซ์เสนอว่าระบบอุปถัมภ์เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมการเมืองลาวมายาวนานและสืบเนื่องจนถึงยุค สปป.ลาว ระบบดังกล่าวอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบครอบครั้ว ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างกรณีที่ไกสอนสั่งให้จับกุมบรรดารองรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งด้วยข้อหาทุจริตในช่วง ค.ศ. 1983 - 1985 แต่พวกเขาก็ได้รับการปล่อยตัวภายหลังไม่นานและยุติการดำเนินคดี เนื่องจากพวกเขาอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของ

ผู้นำพรรคฯ บางคนซึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวทางปฏิรูปของโกสอน (Stuart-Fox, M. 2002 : 263 - 268) เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งและการต่อสู้กันภายในกลุ่มผู้นำระดับสูงแต่ก็สามารถประนีประนอมตกลงกันได้ ซึ่งส่งผลให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวรักษาภาพลักษณ์ความเป็นเอกภาพของตนไว้ได้ อย่างไรก็ตาม สจ๊วต-ฟอกซ์ไม่ได้ระบุถึงสมาชิกกลุ่มผู้นำสายอนุรักษนิยมและสายปฏิรูปออกมาอย่างชัดเจนเท่าใดนัก ซึ่งผู้เขียนบทความเข้าใจว่าสจ๊วต-ฟอกซ์อาจมีข้อจำกัดด้านข้อมูลที่ยังคลุมเครืออยู่

ข้อเสนอของสจ๊วต-ฟอกซ์กับเรธมีจุดร่วมกันโดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ของบรรดาผู้นำพรรคฯ ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เครือข่ายผู้นำพรรคฯ มีความเข้มแข็งเหนียวแน่น และช่วยให้พรรคฯ สามารถดำเนินการปฏิรูปจินตนาการใหม่ได้โดยปราศจากข้อขัดแย้ง ดังนั้น การศึกษาเครือข่ายและโครงสร้างอำนาจในพรรคฯ จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญในการทำความเข้าใจถึงบทบาทที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว อีกด้วย

สำหรับงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านนโยบายเศรษฐกิจใหม่นั้น มักกล่าวถึงความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมและกลไกการปกครองของพรรคฯ ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1975 - 1986 โดยในสามบทหลังของหนังสือเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว (ฉบับปรับปรุง) (2548) ได้แสดงให้เห็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนนำมาสู่การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปี สุรชัยระบุว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมฉบับแรกของ สปป.ลาว ค.ศ.1981-1985 รัฐบาล สปป.ลาวยังยึดถือแนวทางสังคมนิยมเป็นหลัก จนกระทั่งมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่สอง ซึ่งเป็นแผนสำหรับการวางรากฐานเศรษฐกิจทุนนิยมตามนโยบายจินตนาการใหม่ (สุรชัย ศิริไกร, 2548 : 169)

งานของสุรชัยถือเป็นงานศึกษาที่ให้ภาพกว้างของพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจ สปป.ลาวในช่วง ค.ศ. 1975 - 2000 และแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคกับสถานการณ์ภายใน สปป.ลาวได้ค่อนข้างดี ข้อจำกัดของงานนี้คือการใช้เอกสารภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นแหล่งอ้างอิงหลักที่ทำให้มีการระบุนามเฉพาะเช่นนามองค์กรหรือนามบุคคลผิดเพี้ยนจากเอกสารภาษาลาวอยู่บ้าง

สารนิพนธ์ปริญญาโทของสุธิดา ตันเลิศ เรื่อง ไกสอน พมวิหาน กับพัฒนาการ สังคมนิยมลาว ระหว่าง ค.ศ. 1975-1986 (2541) เป็นงานศึกษาที่กล่าวถึงบทบาทของไกสอน พมวิหานที่มีต่อสภาพการณ์และความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นหนักไปที่ยุคสังคมนิยม (ค.ศ.1975-1986)

สุธิดาเสนอว่า สปป.ลาวภายใต้การนำของไกสอนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิรูปเศรษฐกิจก่อนเวียดนามและกัมพูชา อันเห็นได้จากการออกมติที่ 7 ใน ค.ศ.1979 และในช่วง ค.ศ.1986-1995 สปป.ลาว ดำเนินการปฏิรูปบางประการก่อนเวียดนาม เช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการยุติการผูกขาดอุตสาหกรรม ขนาดย่อมของรัฐ (สุธิดา ตันเลิศ, 2541 : 214-215) เป็นต้น ข้อเสนอของสุธิดาจึงแสดงให้เห็นว่า สปป.ลาวยังมีอิสระในการดำเนินนโยบายของตนอยู่บ้าง แม้เวียดนามจะมีอิทธิพลครอบงำ สปป.ลาวอยู่ก็ตาม นอกจากนี้ งานของสุธิดายังให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของขบวนการคอมมิวนิสต์ลาวและไกสอน พมวิหาน ในช่วง ค.ศ.1930-1986 ไว้ค่อนข้างละเอียด อย่างไรก็ตาม งานนี้ค่อนข้างให้ภาพลักษณ์เชิงบวกต่อไกสอน พมวิหานมากเกินไปจนทำให้ผู้อ่านไม่เห็นข้อผิดพลาดของไกสอนเท่าใดนัก

อีกประเด็นหนึ่งที่มีการศึกษาค่อนข้างมากนั้นคือการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้เช่นหนังสือเรื่อง *The Politics of Rituals and Remembrance: Laos since 1975* (1998) โดยแกรนท์ เอแวนส์ ซึ่งระบุว่าในช่วงระหว่าง ค.ศ.1975-1997 พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ใช้พิธีกรรมและความทรงจำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ตน พิธีกรรมและความทรงจำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในช่วงก่อน ค.ศ.1992 ที่เอแวนส์กล่าวถึงได้แก่การให้นิยามอัตลักษณ์ของความเป็นชาติลาว การจัดพิธีเฉลิมฉลองวันชาติ การสร้างปายโฆษณาชวนเชื่อที่มีภาพเขียนศิลปะสังคมนิยมสังคมนิยม (Socialist Realism) เป็นต้น หนังสือเล่มนี้ถือเป็นงานพื้นฐานให้แก่งานศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในภายหลังหลายเรื่อง

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทของปรียามรณ กัณฑ์ลาเรื่อง แนวคิดการสร้างชาติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว: วิเคราะห์ผ่านหนังสือพิมพ์ เสี่ยงประชาชน, ค.ศ. 1975 - 1986 (2551) ที่ชี้ให้เห็นถึงการปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมใหม่ในระบบสังคมนิยมเพื่อต้องการสร้างคนลาวให้เป็น “คนใหม่สังคมนิยม” ซึ่งหมายถึงการเป็นคนรักชาติ รักระบอบใหม่ เกลียดชังศัตรูของพรรคฯ และปฏิบัติตามแนวทางสังคมนิยมของพรรคฯ แต่เมื่อภายหลังการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่แล้วนั้น แนวทางการสร้างชาติของพรรคฯ ลดทอนความเข้มข้นทางอุดมการณ์สังคมนิยมลง โดยเน้นไปที่การสร้างความรักดีต่อพรรคฯ และรัฐบาล สปป.ลาวแทน อันเห็นได้จากรูปแบบคำที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ภายหลัง ค.ศ.1986 เกี่ยวกับคุณสมบัติของพลเมืองที่เปลี่ยนไปจาก “คนใหม่สังคมนิยม” เป็น “พลเมืองดี” และการกล่าวถึงกลุ่มผู้ต่อต้านพรรคฯ และรัฐจาก “ปะติกัน” (ปฏิกริยา) เป็น “คนบ่ดี” (ปรียามรณ กัณฑ์ลา, 2551 : 170 - 171)

จากงานศึกษากลุ่มแนวคิดการสร้างชาติลาวช่วงสิบปีแรกของระบบสังคมนิยมสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามสร้างระเบียบแบบแผนใหม่ที่เรียกว่า “วัฒนธรรมสังคมนิยม” ให้เกิดขึ้นในสังคมนลาว ซึ่งมีการผสมผสานวัฒนธรรมลาวเดิมกับแนวคิดคอมมิวนิสต์ วัฒนธรรมดังกล่าวได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนของรัฐ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมสังคมนิยมไม่ได้เป็นที่นิยมในหมู่ประชาชนทั่วไปเท่าใดนัก

งานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นช่วยให้เราเข้าใจได้ว่า พรรคประชาชนปฏิวัติลาวในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการคอมมิวนิสต์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีรูปแบบการจัดตั้ง แนวคิดอุดมการณ์ และยุทธศาสตร์คล้ายคลึงกับขบวนการคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามซึ่งเป็นต้นแบบของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ด้วยเหตุนี้ การก่อกำเนิดของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวนั้นจึงเป็นไปตามกระแสการต่อต้านลัทธิอาณานิคมทั่วโลก และเป็นส่วนหนึ่งในการขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียต ความขัดแย้งในช่วงสงครามเย็นจึงกำหนดบทบาทให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นตัวแทนโลกคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ประเทศลาวที่ต่อสู้กับรัฐบาลราชอาณาจักรซึ่งเป็นตัวแทนของโลกทุนนิยม และเมื่อพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จแล้ว สปป.ลาวจึงกลายเป็น

รัฐสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในเครือข่ายของสหภาพโซเวียตไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตาม การเสื่อมอิทธิพลของสหภาพโซเวียตในช่วงทศวรรษ 1980 ส่งผลให้พรรคฯ ต้องปรับตัวใหม่เพื่อรักษาระบบการปกครองของตนไว้ให้ได้

สำหรับประเด็นการศึกษาที่เห็นได้จากงานศึกษากลุ่มนี้สามารถจำแนกได้เป็นสามประเด็น ประกอบด้วย 1. โครงสร้างและเครือข่ายอำนาจในพรรคประชาชนปฏิวัติลาว 2. นโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบทุนนิยม และ 3. การสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองซึ่งงานศึกษาในช่วง ค.ศ. 1992 - 2016 ก็ยังให้ความสนใจในประเด็นเหล่านี้อยู่ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

งานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมืองของ สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016

ในงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016 นั้น มักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจภายในพรรคฯ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง โดยบทความนี้จะแบ่งงานศึกษาดังกล่าวออกเป็นสองกลุ่ม ดังนี้

1. งานศึกษาในช่วงเวลา ระหว่าง ค.ศ.1992-2006

ช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่พลเอกคำไต สีพันดอนเป็นประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาว งานศึกษาในช่วงเวลานี้จึงให้ความสำคัญกับบทบาทของพรรคฯ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมภายใต้บริบทของวัฒนธรรมการเมืองลาวที่ครอบงำด้วยแนวคิดระบบอุปถัมภ์และพุทธศาสนา ในช่วงเวลานี้ยังเป็นที่อำนาจนำของพรรคฯ อยู่ที่กลุ่มอดีตนายทหารระดับสูงของกองทัพประชาชนลาว (Lao People's Army) ด้วย กองทัพจึงมีบทบาทสำคัญและเป็นกำลังหลักที่ช่วยให้พรรคฯ สามารถรักษอำนาจทางการเมืองของตนในช่วงเวลานี้ไว้ได้

สำหรับงานศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจภายในพรรคฯ นั้น ในสองบทสุดท้ายของหนังสือ *Buddhist Kingdom, Marxist State: The Making of Modern Laos* สจิวต-ฟอกซ์กล่าวถึงการเมืองลาวในช่วงทศวรรษ 1990 ว่าการที่กองทัพสนับสนุน

นโยบายจินตนาการใหม่ของไกสอน พมวิหาน ส่งผลให้ผู้นำกองทัพอย่างพลเอกคำไต สีสันดอนได้รับเลือกให้เป็นพญาท้าวทางการเมืองของไกสอน เมื่อพลเอกคำไตก้าวขึ้นเป็นประธานพรรคฯ อำนาจนำในพรรคฯ จึงตกอยู่กับเหล่านายพลอาวุโส ซึ่งส่งผลให้กองทัพมีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของ สปป.ลาวมากขึ้น (Stuart-Fox, M. 2002 : 307-308)

นอกจากนี้แล้ว ความสัมพันธ์ภายในพรรคฯ ยังคงมีลักษณะเป็นเครือข่ายพรรคพวกและเครือญาติที่เหนียวแน่น อย่างไรก็ตาม มีเหตุการณ์ที่สะท้อนภาพความขัดแย้งภายในพรรคฯ ที่สืบเนื่องมาแต่ทศวรรษ 1980 สจ๊วต-ฟอกซ์ยกตัวอย่างเรื่องการที่พลเอกคำไตเปิดทางให้หนุ่ยฮัก พูมสะหวัน (Nouhak Phoumsavan) ขึ้นเป็นประธานประเทศสืบต่อจากไกสอน เนื่องจากว่ามีสาเหตุจากการต่อต้านภายในพรรคฯ (Stuart-Fox, M. 2002 : 310) งานนี้จึงให้ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในพรรคฯ โดยเฉพาะระบบอุปถัมภ์และบทบาทของกองทัพในการเมืองลาว

ส่วนตัวอย่างงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคฯ นั้นได้แก่หนังสือเรื่อง *The Politics of Rituals and Remembrance: Laos since 1975* (1998) โดยแกรนท์ เอแวนส์ เขาเป็นนักวิชาการลาวศึกษาคนแรกที่เรียกช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ลาวนับแต่ ค.ศ.1990 เป็นต้นมาว่า “ยุคหลังสังคมนิยม” (Post-socialist era) คำอธิบายถึงยุคหลังสังคมนิยมของเอแวนส์นั้นหมายถึงยุคที่การปกครองแบบเผด็จการของพรรคฯ ฝ่อนคลายลง อันเนื่องมาจากการพังทลายของโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยมจากช่วงทศวรรษ 1980 การผ่อนคลายการปกครองเผด็จการดังกล่าวนำมาสู่การฟื้นฟูค่านิยมทางวัฒนธรรมก่อน ค.ศ.1975 พร้อมกับการเปิดรับวัฒนธรรมสมัยนิยมตะวันตกมากขึ้น โดยพรรคฯ เข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาติด้วย

บทบาทด้านวัฒนธรรมของพรรคฯ ที่เกิดขึ้นนับแต่ ค.ศ.1990 ได้แก่ การฟื้นฟูสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาและระบอบกษัตริย์ขึ้นมาและปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นสัญลักษณ์ของรัฐสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ลาว โดยเฉพาะการอัญเชิญพระธาตุหลวงเป็นสัญลักษณ์ประธานในตราแผ่นดินแทนตราค้อนเคียวและดาวแดงนับแต่ ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา (Evans, G. 1998 : 163) อีกทั้งพรรคฯ ยังสนับสนุนให้มีการฟื้นฟูและเพิ่มความสำคัญวัฒนธรรมลาวดั้งเดิมที่สัมพันธ์กับแนวคิดกษัตริย์นิยมในอดีต

เช่น งานบุญนั้สการพระธาตุหลวงเวียงจันทน์ พิธีแห่นางสังขานในงานบุญปีใหม่ ลาวที่หลวงพระบาง ซึ่งแต่เดิมเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสถาบันกษัตริย์ในยุค ราชอาณาจักร (Evans, G. 1998 : 47, 135-137) ส่วนด้านวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันนั้น พรรคฯ ให้เสรีภาพประชาชนในการแต่งกายตามแบบสมัยนิยมตะวันตก การรับฟัง วิทยุและรับชมโทรทัศน์จากประเทศไทย และการเดินทางไปยังต่างแขวงและ ต่างประเทศ

ในหนังสือของเอแวนส์ทั้งสองเล่มกล่าวถึงการสร้างลัทธิบูชาไกสอน (Cult of Kaysone) นับแต่ภายหลังการอสัญกรรมของไกสอน พมวิหานเมื่อ ค.ศ.1992 โดยพรรคฯ อาศัยแนวคิดเดียวกันกับการสร้างลัทธิบูชาโฮจิมินห์ในเวียดนาม พรรคประชาชนปฏิวัติลาวสนับสนุนให้มีการตีพิมพ์หนังสือและการจัดปาฐกถาสุดติ ไกสอน พมวิหาน มีการผลิตธนบัตรและตราไปรษณียากรที่มีภาพของไกสอน อีกทั้ง มีการจัดสร้างหอพิพิธภัณฑ์ไกสอน พมวิหาน และการจัดสร้างรูปหล่อครึ่งตัวของ ไกสอนไปตั้งไว้ในทุกแขวงทั่วประเทศ (Evans, G. 1998 : 24-40)

เอแวนส์มีความเห็นคล้ายกับสจ๊วต-ฟอกซ์ว่ากองทัพมีบทบาทมากขึ้น ในการเมืองลาว อย่างไรก็ตาม เอแวนส์เสนอว่าสังคมลาวมีพัฒนาการเป็นสังคม พหุเรือนมากขึ้น เนื่องมาจากการผ่อนคลายการปกครองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ประชาชนลาวมีอิสระในการดำรงชีวิตจากการควบคุมของรัฐมากขึ้น งานนี้ จึงช่วยให้เราเห็นถึงบทบาทของพรรคฯ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ควบคุมเศรษฐกิจ และสังคมโดยตรงมาเป็นผู้กำกับดูแลที่อยู่เบื้องหลังการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมในระยะใหม่

วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นโครงสร้างทางการเมือง สปป.ลาว และ แนวคิดการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองอีกเรื่องหนึ่ง นั่นคือ วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทของ อนุรัตน์ ผันถึงภูมิ เรื่อง การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ ส.ป.ป.ลาว ระหว่างปี ค.ศ. 1975-2003 (2548) อนุรัตน์มีความเห็นว่า ความชอบ ธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งโครงสร้างส่วนบน (suprastructure) ตามแนวคิดแบบ มาร์กซิสม์ (Marxism) อย่างไรก็ตาม การสร้างความชอบธรรมของผู้ปกครองได้ทำให้เห็น การสร้างและเผยแพร่แนวคิดความเหมาะสมของผู้ปกครองเองในช่วงเวลาที่พวกเขา มีอำนาจ ดังที่ผู้เขียนเสนอว่า “...การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่ง

ของการรักษาสถานะของการเป็นชนชั้นปกครองต่อไปท่ามกลางความขัดแย้งทางชนชั้น...” (อนุรัตน์ ผันถึงภูมิ, 2548 : 3)

อนุรัตน์วิเคราะห์บทบาทของพรรคฯ ไว้ว่า พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นพรรคการเมืองที่เน้นแนวทางสตาลินนิสต์ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของโจสส์ อังภากรณ์ที่กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ โดยพรรคฯ ลดความสำคัญของชนชั้นกรรมาชีพและตีความว่าชนชั้นดังกล่าวเป็นชนชั้นเดียวกับชาวนา พรรคฯ ใช้ระบบทุนนิยมโดยรัฐและรวมศูนย์อำนาจจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง แนวทางสตาลินนิสต์นี้จึงนำมาสู่การให้ความสำคัญต่อผู้นำพรรคฯ และระบบบริหารมากกว่าชนชั้นกรรมาชีพ ดังนั้น ระบบชนชั้นในลาวจึงยังคงมีอยู่ โดยมีบรรดาผู้นำพรรคฯ เป็นชนชั้นปกครองที่อยู่บนส่วนยอดสุด และพรรคฯ ยังคงครองความเป็นใหญ่ทางความคิดและยับยั้งการเกิดจิตสำนึกทางชนชั้นจากประชาชนได้ในระดับหนึ่ง (อนุรัตน์ ผันถึงภูมิ, 2548 : 136)

อนุรัตน์ยังเสนออีกว่า นับแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา พรรคฯ อาศัยแนวคิดชาติ พุทธศาสนา สังคมนิยม เศรษฐกิจกลไกตลาด และการสร้างรัฐธรรมนูญมาใช้ปิดบังจิตสำนึกทางชนชั้นของประชาชนผู้ถูกปกครอง อนุรัตน์ยังชี้ว่าพรรคฯ ยังมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะการอ้างหลักการประชาธิปไตยบางอย่างไว้ ความเป็นประชาธิปไตยในรัฐธรรมนูญจึงเป็นเพียงเรื่องโกหก (อนุรัตน์ ผันถึงภูมิ, 2548 : 135-136)

นอกจากนี้แล้ว อนุรัตน์ยังกล่าวถึงบทบาทของขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวที่ประกอบไปด้วยกลุ่มนักบวชของนายพลวังปาว รวมไปถึงกลุ่มรัฐบาลราชอาณาจักรพลัดถิ่นที่เคลื่อนไหวในสหรัฐฯ และฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ขบวนการต่อต้านเหล่านี้มีเคมีกำลังเพียงพอที่จะต่อสู้กับรัฐบาล สปป.ลาวได้เลยนอกจากการก่อวินาศกรรมเป็นบางครั้งคราวเท่านั้น

งานนี้จึงช่วยอธิบายถึงแนวคิดในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่พรรคฯ นับแต่การปฏิรูปจินตนาการใหม่เมื่อ ค.ศ.1986 เป็นต้นมา โดยที่พรรคฯ ใช้แนวคิดสตาลินนิสต์ผสมผสานกับค่านิยมเดิมของสังคมลาวก่อน ค.ศ. 1975 การผสมผสานแนวคิดข้างต้นนำมาสู่การสร้างชาติสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “สังคมนิยมแบบลาว” อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาศึกษาของงานนี้สิ้นสุดลงที่ ค.ศ. 2003 ผู้เขียนบทความเห็นว่าเราควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับ

พลวัตของแนวคิดการสร้างความปลอดภัยทางเมืองของพรรคฯ ในช่วงระยะเวลาต่อจากงานนี้ เนื่องจากแนวคิดการสร้างความปลอดภัยดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว ภายหลัง ค.ศ. 2003 ด้วย

งานศึกษาข้างต้นถือเป็นข้อมูลและแนวคิดพื้นฐานให้แก่การศึกษาการจัดการองค์การภายในพรรคฯ การปรับปรุงกฎหมายของรัฐบาล สปป.ลาว บทบาทของกองทัพภายในพรรคฯ และการปราบปรามศัตรูทางการเมืองในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 ซึ่งถือเป็นบทบาทส่วนหนึ่งของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว

ในหนังสือเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว (ฉบับปรับปรุง) (2548) สุรัชย์ ศิริไกรเน้นหนักถึงการลงทุนจากต่างประเทศใน สปป.ลาวในช่วงระหว่าง ค.ศ.1992-2000 โดยเฉพาะการลงทุนโครงการพลังงานไฟฟ้าอันเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สุดของรัฐบาล สปป.ลาว นอกจากนี้ สปป.ลาวยังให้ความร่วมมือในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมระหว่างด้านตะวันตกถึงตะวันออกของภูมิภาค และระหว่างภาคเหนือของไทยกับมณฑลหยุนหนานของจีน ซึ่ง สปป.ลาวจะได้รับประโยชน์ในฐานะประเทศทางผ่านการเดินทางของผู้คนและสินค้า (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548 : 246)

งานนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของ สปป.ลาวในช่วงทศวรรษ 1990 ถึงช่วงต้นทศวรรษ 2000 ไว้ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการลงทุนด้านพลังงานไฟฟ้า การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง อันแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพรรคฯ ในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางการปฏิรูปจินตนาการใหม่ซึ่งพรรคฯ คาดหวังว่าจะช่วยสร้างความเจริญให้กับประเทศและสร้างความเชื่อมั่นในการปกครองของพรรคฯ ให้แก่ประชาชนลาวด้วย

สารนิพนธ์ปริญญาโทของ อนินทร์ พุฒิชัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจลาวภายใต้ “จินตนาการใหม่”, ค.ศ. 1986 - 2000 (2546) ก็เป็นงานที่สำคัญเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่ดำเนินไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจ

ตามการปฏิรูปจินตนาการใหม่ อนินทร์เสนอว่าแนวทางเศรษฐกิจแบบตลาดจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีทักษะและมีความรู้ความสามารถมากขึ้นกว่าการหล่อหลอมกล่อมเกลาคิดให้เป็น “คนสังคมนิยม” เช่นแต่ก่อน ดังนั้น รัฐบาล สปป.ลาว จึงปรับปรุงนโยบายทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการศึกษาของ สปป.ลาวให้สูงขึ้น โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างคนลาวให้มีทักษะและความรู้ที่ตรงกับความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นับแต่ ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา (อนินทร์ พุฒิชิต, 2546 : 126-128)

สารนิพนธ์นี้จึงช่วยทำให้เห็นว่าพรรคฯ ปรับปรุงนโยบายด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจทุนนิยมตามแนวทางของพรรคฯ การปฏิรูปเศรษฐกิจของพรรคฯ ได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางนโยบายด้านต่าง ๆ ของ สปป.ลาว นอกจากนี้แล้ว การปรับปรุงนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคนลาวให้เป็น “พลเมืองดี” นั้นก็เป็นแสดงถึงการผ่อนคลายความเข้มงวดในการปกครองของพรรคฯ ด้วย ดังนั้น งานนี้จึงช่วยทำให้เราเห็นถึงบทบาทด้านการศึกษาของพรรคฯ ในช่วงทศวรรษ 1990 ที่ต้องการให้คนลาวมีความรักดีต่อพรรคฯ และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศตามแนวทางที่พรรคฯ กำหนด

นอกจากนี้แล้ว การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่าง สปป.ลาวกับจีนเมื่อ ค.ศ. 1987 ได้นำมาสู่การลงทุนขนาดใหญ่จากจีนทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม งานศึกษาที่กล่าวถึงการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนงานสำคัญนั้นคือบทความของมาร์ติน สจ๊วต-ฟอกซ์ เรื่อง Laos: The Chinese Connection (2009) สจ๊วต-ฟอกซ์กล่าวถึงการลงทุนจากจีนในลาวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 และกลายเป็นหนึ่งในห้าประเทศที่ลงทุนใน สปป.ลาว มากที่สุดในช่วงกลางทศวรรษ 2000

ชาวจีนที่ประกอบด้วยนายทุนลาวเชื้อสายจีนสมัยราชอาณาจักรและพ่อค้าชาวจีนจากมณฑลยูนนานได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำมาค้าขายใน สปป.ลาวมากขึ้นนับหมื่นคน การลงทุนของจีนใน สปป.ลาวยังขยายไปในด้านอสังหาริมทรัพย์และโครงสร้างพื้นฐาน โดยรัฐบาล สปป.ลาวให้สัมปทานบริษัทจีนพัฒนาที่ดินในนครหลวงเวียงจันทน์และแขวงอื่น ๆ รวมไปถึงการก่อสร้างสนามบินแห่งชาติแห่งใหม่ ซึ่งทำให้เห็นถึงการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนใน สปป.ลาว ที่สืบเนื่องต่อมาถึงยุคหลัง ค.ศ.2006 ด้วย (Stuart-Fox, 2008 : 142-148)

งานศึกษาในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 จึงสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของ สปป.ลาวให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในโลก อันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลมากขึ้นภายหลังสิ้นสุดสงครามเย็น ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนและการเสริมสร้างบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในฐานะผู้ปกครองและพัฒนาประเทศชาติ

2. งานศึกษาในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ.2006-2016

ช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่พลเอกคำไต สีพันดอนลงจากตำแหน่งผู้นำสูงสุดของพรรคฯ และพลโทจุมมะลี ไชยะสอนขึ้นเป็นเลขาธิการใหญ่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งนำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงอันสำคัญ โดยมีการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจในพรรคฯ และรัฐขนานใหญ่ที่สุดนับแต่ ค.ศ. 1991 อันนำมาสู่การลดบทบาทของกลุ่มอดีตนายทหารที่เคยมีอิทธิพลสูงในพรรคฯ ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 พร้อมกับการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสำคัญของกลุ่มเทคโนโลยีและทายาทของอดีตผู้นำรุ่นก่อนหน้า

อย่างไรก็ดี พลเอกคำไตยังคงมีอิทธิพลอยู่ในพรรคฯ และเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มผู้นำรุ่นสืบทอดที่เป็นเครือข่ายเดียวกันกับตนให้มีอำนาจในพรรคฯ และรัฐบาล ช่วงเวลานี้ยังเป็นช่วงที่สังคมลาวอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอย่างสมบูรณ์ ควบคู่กับระบบการเมืองที่ยังคงเป็นสังคมนิยม ในช่วงเวลานี้ จีนได้ขยายอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจเข้ามาใน สปป.ลาว มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของ สปป.ลาวให้มีความเจริญและพัฒนาตัวเมืองให้มีความทันสมัยขึ้น

ในส่วนที่สองของบทความเรื่อง *The History and Evolution of the Lao People's Revolutionary Party (2017)* ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ภายในหมู่ผู้นำพรรคฯ ช่วงระหว่าง ค.ศ.2006-2017 เรายังคงให้น้ำหนักไปที่การเมืองแบบพรรคพวกกับการเมืองแบบครอบครัว (Kith and Kin Politics) ภายในพรรคฯ การปรับตัวของพรรคฯ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ และการเติบโตของกลุ่มปัญญาชนและเทคโนโลยีในพรรคฯ ซึ่งกลุ่มนี้เริ่มมีอำนาจนับแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2000 เป็นต้นมา อันนำมาสู่การปรับปรุงโครงสร้างพรรคฯ ขนานใหญ่ใน ค.ศ.2006

นับแต่ ค.ศ.2006 มานี้ ผู้นำรุ่นเดียวกับพลเอกคำไตที่มีพื้นเพมาจากกองทัพ เริ่มมีบทบาทน้อยลง ในขณะที่กลุ่มผู้นำพลเรือนอันประกอบด้วยทายาทของผู้นำรุ่นแรกและกลุ่มเทคโนโลยีในพรรคฯ ได้ก้าวขึ้นมาใช้อำนาจในพรรคฯ แทนวิธีชี้ให้เห็นว่าพรรคประชาชนปฏิวัติลาวประกอบด้วยกลุ่มผู้นำที่มีความสัมพันธ์เหนียวแน่นกันมาก ผู้นำส่วนใหญ่ยังคงมีพื้นเพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ของลาวเช่นเดียวกันกับผู้นำรุ่นก่อน อย่างไรก็ตาม พรรคฯ ยังคงให้มีตัวแทนจากแขวงต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการกลางพรรคฯ เพื่อรักษาความเป็นภูมิภาคนิยม อันเป็นการสร้างสมดุลอำนาจภายในพรรคฯ และป้องกันการต่อต้านจากสมาชิกพรรคฯ ระดับล่าง (Rathie, M. 2017 : 42-44)

เช่นเดียวกับบทความของสุลัดธา ไชยะลาด (Soulattha Sayalath) และไซมอน เครก (Simon Creak) เรื่อง *Regime Renewal in Laos: The Tenth Congress of the Lao People's Revolutionary Party (2017)* งานนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนผ่านคณะผู้นำในกองประชุมใหญ่พรรคฯ ครั้งที่ 10 เมื่อ ค.ศ.2016 ซึ่งผู้เขียนบทความทั้งสองเห็นว่าการเปลี่ยนผ่านครั้งนี้ถือเป็นการเปลี่ยนรุ่นคณะผู้นำพรรคฯ และรัฐบาลที่มีความสำคัญมากเนื่องจากมีผู้นำรุ่นใหม่ก้าวขึ้นมามีบทบาทนำจำนวนมากทดแทนผู้นำรุ่นเก่า

อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงอยู่ภายใต้เครือข่ายสัมพันธ์ภาพแบบผู้อุปถัมภ์กับผู้พึ่งพา (Patron-client relationship) เช่นเดิม ดังนั้น ผู้เขียนบทความจึงเห็นว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจมีความขัดแย้งกับกระบวนการประชาธิปไตยภายในพรรคฯ อันเนื่องมาจากผู้นำระดับล่างต้องทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้นำระดับสูง โดยที่เหล่าผู้นำระดับล่างมิสามารถเลื่อนขั้นในระดับสูงขึ้นได้เท่าที่ควร เพราะผู้นำระดับสูงวางตัวลูกหลานและเครือข่ายคนใกล้ชิดของตนขึ้นสืบทอดตำแหน่งไว้แล้ว (Sayalath, S. and Creak, S. 2017 : 196)

ข้อเสนอของบทความทั้งสองนี้ทำให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอำนาจในพรรคฯ รวมไปถึงการแบ่งสรรปันส่วนอำนาจให้แก่ตระกูลชนชั้นนำต่าง ๆ อันเป็นความพยายามในการจัดการความสัมพันธ์ภายในเพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว รวมไปถึงแนวทางการสืบทอดอำนาจจากผู้นำรุ่นเก่าไปสู่ผู้นำรุ่นใหม่ในอนาคต ผู้เขียนบทความจึงเห็นว่าเราควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองแบบพรรคพวกและการเมืองแบบครอบครัวในพรรคฯ ช่วงระหว่าง

ค.ศ. 2006 - 2016 เพิ่มขึ้น เพราะระบบดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้พรรคฯ มีความเป็นเอกภาพ และส่งผลต่อการกำหนดบทบาททางการเมืองของ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวด้วย

การปฏิรูปจินตนาการใหม่ยังคงดำเนินต่อมาในยุคจุมมะลี ไชยะสอน งานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการ ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจจากจีนที่เพิ่มยิ่งขึ้น ในบทความของซามูเอล ซี วาย กู (Samuel C. Y. Ku) เรื่อง Laos in 2014: Deeping Chinese Influence ภูเสนอว่าจีน ได้กลายเป็นประเทศที่ลงทุนมากที่สุดใน สปป. ลาวนับแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2013 การลงทุนของจีนเน้นหนักในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เชื้อเพลิงไฟฟ้า และการท่องเที่ยว

นอกจากนี้แล้ว เอกชนจีนยังได้รับสัมปทานที่ดินสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เช่น โครงการเวียงจันทน์นิวเวิลด์ (Vientiane New World) ที่เริ่ม ดำเนินการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2014 รวมไปถึงการได้รับความช่วยเหลือจากจีน ในโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่งอย่างโครงการก่อสร้างทางรถไฟ ลาว-จีนและโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยซาย) เป็นต้น (Ku, S. C. Y. 2015 : 216-217)

อย่างไรก็ตาม การขยายอิทธิพลของจีนใน สปป.ลาวยังก่อให้เกิดผลกระทบ กับประชาชนท้องถิ่นอยู่บ้าง เช่นกรณีข้อพิพาทการเวนคืนที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามเหลี่ยมคำ อันเป็นที่ตั้งบ่อนคาสิโนดอกจิวคำ หรือคิงส์โรมัน (Kings Roman Casino) แขวงบ่อแก้ว การหลั่งไหลของชาวจีนจำนวนมากที่เข้ามาทำธุรกิจต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างชาวลาวกับชาวจีนที่เข้ามาใหม่ เป็นต้น (Ku, S. C. Y. 2015 : 218-219)

จากงานศึกษาของสจ๊วต-ฟอกซ์ (2009) และกู (2015) นั้นทำให้ผู้เขียน บทความเห็นว่าพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเปิดรับการลงทุนจากจีนภายใต้เงื่อนไข ที่พรรคฯ และรัฐบาล สปป.ลาวได้ประโยชน์ โดยมีได้ตระหนักถึงผลกระทบด้านลบ ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนเท่าใดนัก ซึ่งสะท้อนว่าประชาชนมีความเกรงกลัวต่ออำนาจ ของพรรคฯ เป็นอย่างยิ่ง ความเกรงกลัวดังกล่าวจึงส่งผลเชิงบวกให้แก่การรักษา อำนาจของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนงานศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการสร้างชาติลาวและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคฯ ในยุคหลัง ค.ศ.2006 นั้น โอลิเวอร์ แทปเป้ (Oliver Tappé) ได้เสนอไว้ในบทความเรื่อง Faces and Facets of the Kantosou Kou Xat – the “Lao National Liberation Struggle” in State Commemoration and Historiography (2013) ว่า พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้เชื่อมโยงเรื่องราวของวีรกรรมวีรบุรุษกับวีรชนปฏิวัติเข้าด้วยกันในลักษณะที่เป็นวงศ์วิทยา (Genealogy) เรื่องเล่าดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการศึกษาหลักของชาติ และเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อที่มีพลัง และช่วยสร้างเสริมความชอบธรรมในการปกครองของพรรคฯ ด้วย (Tappé, O. 2013 : 446 - 448)

แนวคิดดังกล่าวนำมาสู่การก่อสร้างแหล่งความทรงจำและการเชิดชูวีรบุรุษของชาติในทุกสมัย ดังเช่นในดัชนีพันธของอนินท์ พุฒิชิตี เรื่อง การเชิดชูวีรกรรมวีรบุรุษ : การเมืองชาตินิยมกับการดำรงอยู่ของรัฐสังคมนิยมลาวในยุคโลกาภิวัตน์ (2558) และวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของกิตติศักดิ์ ชินแสง เรื่อง การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษของชาติลาวโดยมองผ่านท่านไกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975 - 2010 (2558)

ดัชนีพันธของอนินท์กล่าวถึงการที่รัฐบาลสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ลาวหันมายกย่องบูชาวีรกรรมวีรบุรุษโบราณ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในฐานะที่เป็นบรรพบุรุษผู้รักชาติ และเชื่อมโยงให้พรรคฯ เป็นผู้สืบทอดภารกิจของบรรดาวีรกรรมวีรบุรุษในการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติลาว นำมาสู่การสร้างอนุสาวรีย์วีรกรรมวีรบุรุษสำหรับสักการะบูชา และการจัดพิธีรำลึกถึงวีรกรรมของวีรกรรมเหล่านั้น (อนินท์ พุฒิชิตี, 2558 : 188 - 192)

ส่วนวิทยานิพนธ์ของกิตติศักดิ์ได้ชี้ให้เห็นถึงการสร้างความทรงจำเกี่ยวกับไกสอน พมวิหานในฐานะที่เป็นตัวแทนวีรบุรุษระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นหนึ่งในวีรบุรุษของชาติ ร่วมกับบรรดาวีรกรรมวีรบุรุษ เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้นำรุ่นหลังของพรรคฯ ในการรักษาอำนาจเผด็จการเบ็ดเสร็จต่อไปได้อย่างราบรื่น การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับไกสอนนำมาซึ่งการสร้างอนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑสถานการจัดพิธีรำลึก รวมไปถึงการออกธนบัตรเงินกีบลาว ที่มีภาพของไกสอนเป็นภาพประธานในธนบัตรด้วย (กิตติศักดิ์ ชินแสง, 2558 : 179 - 181)

งานทั้งสองเรื่องนี้มีจุดร่วมกันอยู่ที่การสร้างเรื่องเล่ามาหาบุรุษแห่งชาติที่มีการผสมผสานระหว่างสัญลักษณ์จารีตนิยมกับสัญลักษณ์ของระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ลาว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของแทปเป่ที่กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ ในทัศนะของผู้เขียนบทความเห็นว่าข้อเสนอของงานทั้งสามเรื่องนี้แสดงถึงพัฒนาการของการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีความเปลี่ยนแปลงตามกระแสการฟื้นฟูวัฒนธรรมจารีตและการพัฒนาเศรษฐกิจระบบทุนนิยม ซึ่งกระแสดังกล่าวเป็นปัจจัยหนุนให้แกการสร้างแหล่งความทรงจำเพื่อการรำลึกและเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันจะเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว อีกทางหนึ่งด้วย

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมในช่วงระหว่าง ค.ศ. 2006 - 2016 สะท้อนให้เห็นถึงผลจากการรื้อสร้างอดีตของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 จนนำมาสู่การสร้างแหล่งความทรงจำเพื่อการรำลึกถึงการต่อสู้ชาติของบรรพชนลาวสืบเนื่องมาจนถึงการปฏิวัติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

บทสรุป

จากการสำรวจงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อการเมือง สปป.ลาว ระหว่าง ค.ศ.1992-2016 นั้นพบว่าประเด็นในการศึกษาช่วงยุคคำไตและยุคจุมมะลีมีความคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการปรับโครงสร้างอำนาจทางการเมือง การปฏิรูปเศรษฐกิจทุนนิยม และการสร้างชาติและการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ประเด็นข้างต้นของทั้งสองยุคมีความแตกต่างกันในรายละเอียดซึ่งสัมพันธ์กับบริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมใน สปป.ลาวที่มีพลวัตอยู่ตลอดเวลา นับแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ความแตกต่างของงานศึกษาทั้งสองกลุ่มสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. งานศึกษาช่วงระหว่าง ค.ศ. 1992 - 2006 งานศึกษาช่วงเวลานี้มักให้ความสำคัญกับการปรับสมดุลอำนาจทางการเมืองภายในพรรคฯ เสียใหม่ โดยการปรับปรุงเครือข่ายอำนาจที่มีพลเอกคำไต สีสันดอนเป็นศูนย์กลาง และการเพิ่มบทบาทของกองทัพประชาชนลาวในพรรคฯ การปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้กรอบนโยบายจินตนาการใหม่ที่น่ามาสู่การลงทุนด้านพลังงานไฟฟ้าขนาดใหญ่และการเปิดรับการลงทุนครั้งใหม่จากจีน และการปรับแนวคิดการสร้างชาติที่สัมพันธ์กับกระแสการฟื้นฟูวัฒนธรรมจารีตและการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยการเผยแพร่ตำนานเรื่องเล่าของวีรกษัตริย์ลาวในฐานะบรรพบุรุษของชาติลาวยุคใหม่
2. งานศึกษาระหว่าง ค.ศ.2006-2016 งานศึกษาในช่วงนี้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนถ่ายอำนาจสู่กลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ภายในพรรคฯ ที่เป็นเทคโนโลยีและทายาททางการเมืองของผู้นำรุ่นก่อน ส่งผลให้มีการลดบทบาทของกองทัพในการนำของพรรคฯ และเสริมสร้างระบบผู้นำแบบหมู่คณะขึ้นใหม่ การรับอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจจากจีนที่น่ามาสู่ความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง และการสร้างชาติลาวและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของพรรคฯ โดยการเชื่อมโยงเรื่องเล่าประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวีรกษัตริย์และวีรชนปฏิบัติเข้าด้วยกัน และการสร้างแหล่งความทรงจำที่สืบเนื่องจากแนวคิดการสร้างชาติดังกล่าว

โดยภาพรวมนั้น สปป.ลาว ได้รับอิทธิพลทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะจากจีน อันช่วยให้เศรษฐกิจของ สปป.ลาวมีการเติบโตขึ้นในอัตราสูงและช่วยให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวมีความมั่นคงทางการเมืองยิ่งขึ้น ความมั่นคงของพรรคฯ สะท้อนให้เห็นได้จากเครือข่ายความสัมพันธ์ในพรรคฯ ที่มีความเหนียวแน่น และการเปลี่ยนผ่านอำนาจในพรรคฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อย่างไรก็ตาม เราพบว่าประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์แบบเครือญาติของบรรดาผู้นำพรรคฯ นั้นยังมีการศึกษาอยู่น้อยมาก เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงหลักฐาน ซึ่งเป็นข้อจำกัดให้แก่การศึกษาใหม่เกี่ยวกับ

เครือข่ายความสัมพันธ์ในพรรคฯ ที่ลึกซึ้งกว้างขวางที่มีอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าค่อนข้างมีความสำคัญ แต่ยังไม่ได้รับการศึกษา เท่าที่ควรนั้นคือบทบาทของพรรคฯ ในด้านการควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในช่วงทศวรรษ 1990 - 2010 ซึ่งเป็นช่วงที่สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ จากภายนอก สปป.ลาวเข้าถึงประชาชนลาวและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ผู้เขียน บทความหวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคตจะมีผู้ศึกษาประเด็นเหล่านี้เพิ่มเติม เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับลาวศึกษาในประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ชื่นแสง. (2558). **การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษของชาตินลาว โดยมองผ่านท่านไกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975 - 2010.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดาร์วิน เมตตาริกานนท์. (2548). **ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ.** กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ
- ทองปาน สมพะวง. (2542). **การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ค.ศ.1950-1997.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ กันทะลา. (2551). **แนวคิดการสร้างชาติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : วิเคราะห์ผ่านหนังสือพิมพ์ เสี่ยงประชาชน, ค.ศ.1975-1986.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธิดา ตันเลิศ. (2541). **ไกสอน พมวิหาน กับพัฒนาการสังคมนิยมลาว ระหว่าง ค.ศ. 1975-1986.** (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2548). **การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว (ฉบับปรับปรุง)** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อนันท์ พุฒิชิต. (2546). **ความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจลาวภายใต้ “จินตนาการใหม่” ค.ศ.1986-2000.** (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อนันท์ พุฒิชัยติ. (2558). **การเชิดชูวีรกรรมวีรกรรม: การเมืองชาตินิยมกับการดำรงอยู่ของรัฐสังคมนิยมลาวในยุคโลกาภิวัตน์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนรรตน์ ฝันถึงภูมิ. (2548). **การสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของ ส.ป.ป.ลาว ระหว่างปี ค.ศ. 1975-2003**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Belogurova, A. (2014). Communism in South East Asia. In S.A. Smith (Ed.), **The Oxford handbook of the history of communism**. Oxford : Oxford University Press.
- Evans, G. (1998). **The politics of ritual and remembrance: Laos since 1975**. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Evans, G. (2002). **A short history of Laos: the land in between**. Chiang Mai : Silkworm Books.
- Evans, G. (2012). **A short history of Laos: the land in between (Revised ed.)**. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Ku, S. C. Y. (2015) Laos in 2014 : Deepening Chinese Influence. **Asian Survey**, 55(1), 214-219. Retrieved April 22, 2020, from <https://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2015.55.1.214>
- Rathie, M. (2017). The History and Evolution of the Lao People's Revolutionary Party. In V. Bouté & V. Pholsena (Eds.), **Changing Lives in Laos : Society, Politics, and Culture in a Post-socialist State**. Singapore : NUS Press.
- Sayalath, S., & Creak, S. (2017). REGIME RENEWAL IN LAOS: The Tenth Congress of the Lao People's Revolutionary Party. **Southeast Asian Affairs**, 179-200. Retrieved March 30, 2019, from <https://www.jstor.org/stable/26492601>

- Stuart-Fox, M. (1997). **A history of Laos**. Cambridge : Cambridge University Press.
- Stuart-Fox, M. (2002). **Buddhist kingdom, Marxist state: the making of modern Laos** (2nd ed.). Bangkok: White Lotus.
- Stuart-Fox, M. (2009). LAOS: The Chinese Connection. **Southeast Asian Affairs**, 141-169. Retrieved March 30, 2019, from <https://www.jstor.org/stable/27913382>
- Tappé, O. (2013). Faces and Facets of the Kantosou Kou Xat – the Lao “National Liberation Struggle” in State Commemoration and Historiography. **Asian Studies Review**, 37(4), 433-450. Retrieved May 3, 2018, from <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&sid=4bafdd70-936a-4ec9-9966-e331c9d544ef%40sessionmgr4008>
- Ungpakorn, J. G. (1998). The Failure of Stalinist Ideology and the Communist Parties in Southeast Asia. **Thammasat Review**, 3(1), 87-96. Retrieved December 14, 2019, from http://digi.library.tu.ac.th/journal/0040/1998/3_1/06PAGE87_PAGE96.pdf
- คณะไคสธนาอบสมสุนทางพัก. (2011). **สละหุบ 25 ปี แห่งกาณเปี่ยนเปางใหม่ (1986-2011)**. เวียงจัน: โฮงพิมแห่งลัด.
- คณะไคสธนาอบสมสุนทางพัก. (2015). **60 ปี พักปะชาชนปะติวัดลาว (22/03/1955-22/03/2015)**. เวียงจัน: โฮงพิมแห่งลัด.